

Lectori salutem – avagy a BKL megújítási törekvései Péché Antal szellemisége nyomán

Lectori salutem – or the renewal efforts of BKL following the spirit of Antal Péché

HAJNAL JÓZSEF

újságíró, a BKL felelős szerkesztője
OMBKE, 1107 Budapest Hízlaló tér 1.
E-mail: hirlevel@ombke.hu

Furcsa esztendőzt zárunk ezzel a decemberrel azáltal, hogy 2023-ban egyesült újra a Bányászati és Kohászati Lapok 156. évfolyamában a három szakmai ágazat. Immáron mintegy történelmi momentumként elmondhatjuk: ebben az évben ismét egy közös sajtóorgánumban jelentették meg publikációikat a bányászat, a kohászat, a gáz- és olajbányászat kutatásának hazai tudósai. Éppen ezért – érdemes immár az esztendő tapasztalatainak tükrében – arról beszélni, hogyan kíván megújulni e rangos hagyománnyal rendelkező médium.

Kulcsszavak: OMBKE, BKL, megújítás, Péché Antal

If we think about the future of BKL (journal Bányászati és Kohászati Lapok), our situation is easy, since we only have to open the first issue of the first year of Mining and Metallurgical Papers and read Antal Péché's welcome letter. The writing was dated 156 years ago, which also means that the medium we call BKL for short, is now in its 156th year. Few Hungarian newspapers can take pride in this, and even fewer of them contribute as a fundamental document to the cohesion of a professional community, that is the professional community of miners and metallurgists. The intellectual, but also, one might say, professional and emotional capital which our ancestors accumulated over centuries, and which facilitated to experience the feeling of being down and up – as there were both dark and bright days for all three professional sectors –, it is our duty to preserve the accumulated value, bring it to life in our own way and pass it on.

When the presidency of the OMBKE (Hungarian National Mining and Metallurgical Association) decided to reunite the media presenting the work of the scientific actors of the three professions – mining – metallurgy – gas and oil mining – in the BKL, containing the scientific publications of the three professions, it returned to the world nominated by Antal Péché.

It is the duty of BKL to give space to research communities, to showcase their performance, and strengthen the recognition of the respective scientific workshop with its special tools, even on an international level. And here the focus is on the word workshop.

The management of OMBKE has set the goal of obtaining the possibility of communicating and assigning the so-called DOI number from the competent bodies and authorities. The main goal of the editor-in-chief of BKL and the members of the editorial board is to rejuvenate the group of authors. This is the intention when the editors invite young researchers to approach each topic and to present the partial results achieved there. Moreover, students without an academic degree yet but who proved their talent coming to the first and second place, together with their supervisor, of course in the national Science Student Circle contests are presented in BKL, so that we can see and read about the background of their success and learn about their achievements. Following in the footsteps of Antal Péché, the journal does not aim at serving a narrow readership. On the contrary, it wants to keep up with the latest results of science. BKL relies heavily on the actors working in scientific institutions in the mining and metallurgical professions, the high-quality actors of corporates, one might say, the industrial segment, but also on the representatives of related sciences.

Keywords: OMBKE, BKL, renewal efforts, Antal Péché

Ha a *Bányászati és Kohászati Lapok* (BKL) jövőjéről gondolkodunk, persze könnyű a helyzetünk, hiszen csak fel kell ütni a BKL első évfolyamának első számát, s beleolvasni Péch Antal köszöntő levelébe.

Az írás 156 évvel ezelőtt kelteződött, ami egyben azt is jelenti, hogy a médium, amelyet mi röviden csak BKL-nek nevezünk, most jár a 156. évfolyamában. Kevés hazai lap mondhatja el ezt magáról, és közöttük is még kevesebb az, amelyik egy szakmai közösség – a bányászok és a kohászok szakmai közösségének – összetartozásához alapvető dokumentumként járul hozzá. Köszönhető ez annak a szellemiségnek, amelyet az említett, Péch által írott vezércikk fejez ki. Azt írja:

„Midőn a »bányászati és kohászati lapok« első évfolyamát megkezdve először van szerencsém tisztelt olvasóinkat e téren üdvözölhetni, sajtóságos érzés fogja el keblemet, vegyülete az örömmek és az aggodalomnak. Öröm afelett, hogy sikerült végre e lapot létre hozni, mely a köztünk lévő szellemi kapcsolatot szorosabbra fűzni és megerősíteni hivatva leend, de egyzersmind aggodalom lapunk jövőjére nézve.

Ha lapunk múltjára lehetne hivatkoznom, ha felmlíthetném mennyire törekedtünk, s emlékeztethetném a tisztelt olvasóinkat azon eredményekre, melyeket már kivívtunk, ha megjelölhetnénk itt egy fénypontot, melynek első szikrája lapunk hasábjain keletkezett, ha utalhatnék egy üdvös eszmére, melynek terjesztése lapunk által sikerült – akkor sokkal biztosabban és bátrabban köszönhetném olvasóinkat ez évi pályánk kezdetén!”

Mi ez, ha nem sorvezető egy XXI. századi cikkíró számára? Hiszen nem egy fénypont, de akár egy egész sugárnyaláb is rendelkezésünkre áll a viszonyításhoz, hogy a lap teljesítette legfontosabb küldetését: szolgálta erőteljes megjelenésével a bányász és kohász társadalmat, mindig, mindenkor, a legzordabb gazdasági és társadalmi körülmények között, és nem csupán a szakmai közösség szellemiségét tartotta fenn, tartotta szem előtt, hanem hasznos tudásanyagával, érzelmi kvalitásaival képes volt hozzászólni a szakmák ügyeihez, szakmai ügyekhez. Képes volt együttműködési előrelépéshez szükséges mondanivalóval akár jelezni is a világ bányászatra és kohászatra nézve bekövetkező változásait.

Ekképpen meg is fogalmazódott az az alapvető törekvése a BKL szerkesztőjének és szerkesztőbizottságának, hogy ezt a szellemiséget mint irányítót kövesse és képletesen szólva: fényének melegét őrizze.

Péch Antal azt mondja: midőn az első lépést tesszük e pálya kezdetén, tisztelt olvasóink jóakarátára csak akkor számíthatunk, ha őszinte bizalommal viseltetnek reményteljes vállalatunk jövője iránt.

S nincs ez másképpen ma sem. Azt a szellemi, de mondhatnánk úgy is, szakmai és érzelmi tökélet, ame-

lyet eleink évszázadokon keresztül felhalmoztak, s ami elősegítette azt, hogy a lenn és fenn érzést megtagasztalva – hiszen voltak egyaránt sötét és fényes napjai mindhárom szakmai ágazatnak – ezt a felhalmozott értéket kötelességünk megőrizni, a magunk módján éltetni és továbbadni.

Mindezek általános érvényű kötelezvények, ám mielőtt a részletekről beszélünk, még egy bekezdés Péch Antaltól, amely olyan, mintha tegnap vetette volna azokat papírra.

„A lapok célja: a bányászat és ezek segéd tudományai körében fekvő eszmék megvitatása – a hazai érdekes jelenségek tapasztalatok kísérletek ismertetése, egyes vidékeink földtani leírása, bányászati és kohászati üzletünk jellemzésének, s az ezeknél alkalmazott gépek és épületek rajzainak közlése, továbbá nevezetesebb külföldi bányák, kohók találmányok, tapasztalások, s minden érdeklélő jelenségek ismertetése és ezeken kívül bányaterményeink kelen-dőségének mozzanatai, és szakunkat érdeklő irodalmi termékek jelzése – mindezeket tekintetbe véve úgy hiszem, hogy tisztelt olvasóinkkal egyet értve bátran elmondhatom miszerint lapunk célja üdvös és ha feladatát teljesítendő vállalatunk hasznos is leend.”

Amikor az OMBKE elnöksége úgy döntött, hogy a három szakma tudományos publikációit tartalmazó BKL-ben egyesíti a bányászat – a kohászat – a gáz és olajbányászat tudományos szereplőinek munkáját bemutató médiumokat, akkor visszatért a Péch Antal jelölte világhoz, már csak azért is, mert abban minden napvilágot látott, minden magyar nyelvű publikáció ezt a szándékot erősíti. Márpedig erre kimondhatatlanul nagy szükség van.

Láthatjuk az elmúlt évtizedek munkaiból, hogy mind több a csapatban – manapság úgy fogalmazunk teamekben – készülő munka, ami a kutatói lét sajátosságához tartozik, hiszen egy-egy személyiség a vertikális ismeretek világában mélyül el, segítségül hívja a munka sikerességét biztosító egyéb kutatók ismereteit. Ki a műszerek, ki az elméleti tudás, más a gyakorlati tapasztalatok felől közelíti meg a témát, s már adott a közösség, amely eredményeket produkál. A BKL kötelessége, hogy teret adjon ezeknek a kutatói közösségeknek, felmutassa teljesítményüket, és sajátos eszközeivel, lehetőleg nemzetközi szinten is erősítse az illető tudományos műhely ismertségét. És itt a *műhely* szóra esik a hangsúly, s azok irányítóira. Így jutunk el a DOI-szám bevezetésének szükségességéhez.

Hiszen az impresszumban olvasható, hogy nem véletlenül támogatja a Magyar Tudományos Akadémia a lap megjelenését. Ennek feltétele, hogy egy dolgozat csak úgy kerülhet a lapba, hogy azt előzetesen szakértő lektorok minősítik és adják áldásukat a megjelenésre. Hasonlóképp látható, hogy minden cikk előtt a szerző vagy a szerzők hosszadalmas –

viszonylag hosszú, hiszen 1000–3000 karakterről van szó – angol nyelvű absztrakttal kötelesek közreadni publikációjukat, ellátva azokat kulcsszavak felsorolásával, az érdeklődő számára megkönnyítendő a további tallózást. Mindez szükséges, de nem elégséges. Ezért tűzte ki az OMBKE vezetése célul, hogy megszerzi az illetékes szervektől, hatóságoktól a DOI-szám alatti közlésnek, hozzárendelésnek a lehetőségét. A DOI (*Digital Object Identifier*) segítségével létrejön az online megjelenő közlemények egyértelmű azonosítása és nemzetközi elérésük hosszú távú biztosítása. Ennek érdekében a közleményekhez egy azonosítót rendelünk, mely egy központi adatbázisban kapcsolódik össze a webes elérhetőséggel, a közlemény URL-címével, ahol annak – teljes vagy részleges – szövege érhető el, együtt a vizuális bemutatását jelentő PDF formátumú fájljal. Mindez egyben biztosítja a mindenkori online elérést.

A fenti elhatározásból kitűnik az is, hogy a BKL felelős szerkesztőjének és szerkesztőbizottsága tagjainak alapvető célja a szerzői gárda fiatalítása. Szándékuk, hogy legyen ez az a hely, ahol bemutatathatják a tudományos közösség és a szakma iránt érdeklődő, megfelelő tudással rendelkező képviselői előtt kutatási területüket és teljesítményüket. Nem mellesleg, a BKL így kívánja népszerűsíteni teljesítményük alapján a doktori iskolákat, az adott témák vezetőit, a műhelyek kiválóbbnál kiválóbb szellemiségét.

Ezzel a szándékkal hív meg a szerkesztőség fiatal kutatókat egy-egy témakörben való részvételre, az ott elért részeredmények bemutatására. Sőt, tudományos fokozattal még nem rendelkező, ám szellemi erényeiket a Tudományos Diákköri pályázatokon országosan elért, első és második helyezéssel bizonyított hallgatókat is meghív munkájuk közlésére, természetesen témavezetőjükkel együtt, hogy megláthassuk, olvashassuk sikereik hátterét, tudhassunk elért eredményeikről a lap hasábjain. Vonatkozik ez a Miskolci Egyetemtől a Győri Széchenyi Egyetemen át a Dunaújvárosi Egyetemig, sőt a Szegedi vagy a Budapesti felsőoktatási intézmények diákjait is megkeressük lehetőségeinkkel. A szerkesztőbizottság javasolja az elnökségnek – hiszen kívánatos volna a legjobbak elismerése –, hogy évente oklevéllel jutalmazza a legkiválóbb fiatal szerző teljesítményét, illetve a legaktívabb szerző tevékenységét. Ezzel a szándékkal hív meg a szerkesztőség fiatal kutatókat egy-egy témakörben elért eredményeik bemutatására.

A BKL természetesen számít azokra az akadémikusokra, professzorokra, tudósokra is, akik már nevet szereztek a szakmában, hiszen az általuk rögzített út alapjai erősek, sok-sok éven át bebizonyosodott, hogy meghatározó szereplői, szűkebb és tágabb értelemben vett hazai és nemzetközi tudományos életünknek.

Megjelenésük a lapban kívánatos – az újság online változata hirdeti kimagasló teljesítményüket, miáltal nagyobb hírnévre tehetnek szert.

A lap éppen Péch Antal nyomdokain járva nem akar a tudomány elefántcsonttornyába visszavonulni, egy szűkebb olvasóréteget kiszolgálni. Éppen ellenkezőleg, lépést akar tartani a tudomány legfrissebb eredményeivel, akár a publikációkon keresztül, de úgy is, hogy megszólaltatja az adott kutatási ág főbb szereplőjét, szereplőit, a beszélgetésekben visszahozva azt a jelent, ami a legelső sorban, az úgynevezett fronton zajló eredményekről, metodikákról szól, meghatározva ebben a szituációban a hazai kutatók, vállalatok helyét.

S ha már a vállalatok szóba kerültek. Péch Antal kimondottan szükségszerűnek tartotta, hogy az ott dolgozó, kvalitásos szakemberek mondják el, írják le szakmai tapasztalataikat mások okulására, esetleg bizonyítására annak, hogy bizonyos cégeknél a tudományos életünk legjobbjai vállán nyugszik a termelés fejlesztése.

Többször említettük a hazai, helyi kifejezést. A hazai, helyi lét alapja a magyar nyelv. A magyar szakmai nyelv, amelynek megőrzése, fejlesztése, olykor változtatása vagy éppen a világ más országaiban kelteződött és átvett kifejezések magyarrá tétele érdekében is lépéseket kell tennünk.

Kiviláglik tehát a törekvésekből, hogy mily jelentős mértékben számít a BKL a bányász-kohász szakma a tudományos intézményekben foglalkozást űző kutatókra, a vállalati – mondhatnánk úgy is –, ipari szegmens kvalitásos szereplőire, de ugyanígy a társtudományok képviselőire is, hiszen egy-egy tudománytörténeti írás ugyanígy ide illik, mint egy bányamérési vagy öntészeti, mondjuk, a kerámiahéj viselkedését elemző publikáció.

Péch Antal írja: „Kimutatván, hogy lapunk célja üdvös, hasznos, hiányt pótol, s hogy saját erőnkkel létesíthető, merem reményleni, miszerint tisztelt olvasóink bizodalommal fognak viseltetni lapunk iránt s azt nem csak anyagilag, de szellemi tevékenységük gyümölcseinek közlése által is buzgón pártolni fogják, fogadják ezért előre őszinte hálánk nyilvánítását. ha lapunk a kezdet nehézségei szerencsésen legyőzheti és teljesen megoldhatja feladatát, ez minden esetben azon lelkes hazafiak érdeme leend, kik szellemi és anyagi adományaikkal pártolták. Adja Isten, hogy minden működéseiket áldás és szerencse kísérje!”

A lényegről csak ugyanezekkel a szavakkal beszélhetünk, kívánva sikeres, békés, boldog új esztendőt 2024-re minden szerzőnknek és olvasónknak!

Jó szerencsét!